

Všetko to začalo dňa 26.-27.4.2023 vo Vatra Dornei, v Rumunsku – na pracovnej skupine pre udržateľné poľnohospodárstvo. Na tomto stretnutí sme sa dohodli, že prioritou pre túto pracovnú skupinu bude pastierstvo a salašníctvo a zároveň sa aktivity prepoja na pracovnú skupinu pre kult. Dedičstvo a tradičné znalosti. Téma pastierstva a ovčiarstva je v rámci Karpatského dohovoru dôležitá a to z viacerých dôvodov. Pasenie zvierat podporuje navýšovanie biodiverzity, ochranu niektorých chránených rastlín, menežment lúk a pasienkov zmierňuje dopady zmeny klímy. Taktiež to môže mať pozitívny vplyv na regionálny rozvoj a rozvoj cestovného ruchu v regiónoch. Taktiež sa jedná o naše dôležité nehmotné kultúrne dedičstvo – kroje, hudba, spevy, hudobné nástroje, pracovné nástroje a i.

V roku 2023 bo do reprezentatívneho zoznamu nehm. Kult. dedičstva ľudstva UNESCO zapísaný prvok TRANSHUMANCIA.

Následne Vo februári v roku 2024 nás oslovil sekretariát Karpát. Dohovoru či by krajiny Karpát mali záujem zapojiť sa do procesu k pripisu k prvku Transhumancia. Podmienkou, ale bolo, že ovčiarstvo a pastierstvo musia byť zapísané v reprezentatívnom zozname na národnej úrovni a bolo potrebné nájsť toho kto sa podujme túto prihlášku na národnej úrovni spracovať. Toho sa ujali dvaja Petrovia a to Peter z MAS Terchovská dolina (Peter Madigár) a Peter OZ Juharska Reguľa. Takto sa začali prípravy na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska pod názvom Ovčiarstva kultúra na Slovensku. V rekordnom čase sa im podarilo spísať prihlášku a podať ju na schválenie.

Medzi tým sa, ale rozbehol proces do ktorého sa už zapojil aj Ústav etnológie a sociálnej antropológie Slovenskej akadémie vied (ÚESA SAV) (Ľubica Voľanská), Slovenský ľudový umelecký kolektív (SĽUK), Ministerstvom kultúry SR (Barbora Morongová), Štátna ochrana prírody SR (Michaela Mrázová), MŽP SR (Zlatica Šimoňáková), Technická univerzita vo Zvolene (Martina Slámová, Miriama Mikušová) a začali prípravy na spracovanie prihlášky na prípis k prvku TRANSHUMANCIA.

Lídrom nominácie za Krajiny Karpát na rozšírenie prvku Transhumancia – sezónne pasenie zvierat bolo Rumunsko. Takto sa rozbehol celý proces spracovávania prihlášky, serié online meetingov a konzultácií. Bolo potrebné chodiť do terénu za jednotlivými pastiermi a zároveň sa natáčali krátke videá a rozhovory s pastiermi, ktoré je potrebné priložiť k prihláške.

Posledné pracovné stretnutie sa uskutočnilo v dňoch 24.-25. októbra 2024 v Bukurešti, v Rumunsku. Pracovné stretnutie zorganizovalo Ministerstvo kultúry Rumunska a bolo zamerané na pokračujúci a finálny proces prípravy zapojenia sa k rozšíreniu viacnárrodnému zápisu svetového nehmotného kultúrneho dedičstva Transhumancia - sezónne pasenie zvierat. Na tomto stretnutí sa diskutovalo procese prípravy videonahrávok a výmeny skúseností s prípravou rozšírenia zápisu. Počas tohto stretnutia jednotlivé krajiny vystúpili s prezentáciou o priebehu zápisu na národnej úrovni. Na záver stretnutia sa uskutočnilo stretnutie len za účasti zástupcov karpatských krajín, na ktorom sa diskutovalo o prioritách v rámci Pracovnej skupiny pre udržateľné poľnohospodárstvo a Pracovnej skupiny pre kultúrne dedičstvo a tradičné znalosti. Diskutovalo sa, že by bolo dobré vytvoriť spoločnú databázu, resp. prepojenie existujúcich databáz nehmotného kultúrneho dedičstva v jednotlivých zmluvných krajinách Karpatského dohovoru.

Predloženie nominácie do centrálnej UNESCO v Paríži bolo rok 2025 a momentálne čakáme, ako sa rozhodne či naša spoločná prihláška k pripisu k prvku TRANSHUMANCIA bude úspešná.

Organizácia Spojených národov vyhlásila rok 2026 za Medzinárodný rok pasienkov a pastierov. Pasienky, ktoré pokrývajú približne polovicu svetovej súše, sú domovom jedinečnej biodiverzity a pastierskych komunit, ktorých živobytie od nich závisí.

Medzinárodný rok pasienkov a pastierov 2026 poskytuje jedinečnú príležitosť na zvýšenie povedomia o dôležitosti pasienkov a pastierov a zasadzuje sa za zvýšené zodpovedné investície a prispôsobené politiky pre sektor pastierstva. Vyzýva na politiky, ktoré zabezpečia prístup pastierov k pôde a prírodným zdrojom, podporia mobilitu a presadzujú tradičnú a inkluzívnu správu vecí verejných, pričom zároveň podporujú primerané investície do manažmentu pasienkov, obnovy ekosystémov, služieb v oblasti zdravia zvierat a spravodlivých hodnotových reťazcov.

Cieľom je tiež podporiť inkluzívny politický dialóg a spoluprácu s cieľom zlepšiť živobytie pastierov a udržateľný manažment pasienkov. Pasienky a pastieri majú veľký potenciál prispieť k dosiahnutiu Cieľov udržateľného rozvoja (SDG - The Sustainable Development Goals).